

Yttrande över Finansdepartementets remiss: Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)

Sammanfattande inställning

Kungsbacka kommun ställer sig starkt kritisk till de förslag som utredningen lämnar i betänkandet.

Kommunens inställning i detalj

Kommunen vill inledningsvis konstatera att givet de skilda förutsättningar som Sveriges kommuner står inför så är en viss kommunalekonomisk utjämning nödvändig. Dock menar kommunen att de förslag som Utjämningskommittén lämnar i sitt betänkande inte kommer att bidra till att stärka kommunernas möjligheter till likvärdig välfärd och samhällsservice utan snarare riskerar att hämma tillväxt och motverka nödvändiga effektiviseringar.

Även om syftet med kommitténs förslag är att kompensera för strukturella och i viss mån opåverkbara faktorer så anser kommunen att träffsäkerheten i förslaget är för låg. Det finns en påtaglig risk att det i stället permanentar en hög kostnadsbild hos många av de kommuner som är nettomottagare av bidraget. Exempelvis har många av de kommuner som idag är nettomottagare inom systemet också ett högt kostnadsläge inom frivillig verksamhet. Där bör ett större ansvar ligga på den enskilda kommunen att omfördela resurser och i första hand sträva efter högre kostnadseffektivitet inom den kommunala välfärdens grunduppgifter.

När det gäller kommuner och regioners skattesats, samt statens möjlighet att påverka den, bör det ske på annat sätt än vad som föreslås i betänkandet. Genom det kommunala självstyret bör den frågan i första hand bedömas och avgöras inom respektive kommun och region.

Utjämningskommittén har också haft i uppdrag att undersöka möjligheterna till att förenkla samt öka transparensen i det kommunala utjämningsystemet. Kommunen menar att kommittén i låg utsträckning har lyckats med den förvisso svåra uppgiften.

I korthet anser kommunen att;

- Den totala mängden pengar som omfördelas inom systemet som helhet bör minska, i stället för att öka.
- Utjämningsystemet bör i högre utsträckning vara incitamentsbaserat, framför allt kopplat till kommunens möjlighet att själv påverka kostnaden för välfärd och samhällsservice.

- De förändringar som föreslås riskerar att hämma de områden i Sverige som står för störst tillväxt och arbetsmarknad, vilket innebär en nettonegativ effekt för samtliga kommuner.
- Inkomstutjämnningen bör minska i stället för att öka.
- Omfördelningseffekten av utjämning för strukturellt löneläge bör minska väsentligt då den i låg utsträckning tar hänsyn till faktisk lönesättning. Även detta är ett område som den enskilda kommunen själv kan påverka.
- Omfördelningseffekten kopplat till gleshet och befolkningsutveckling bör minska väsentligt, då den inte i tillräckligt hög utsträckning speglar den faktiska kostnadsökningen.
- Omfördelningseffekten kopplat till socioekonomiska parametrar bör minska, då integration samt lokal arbetsmarknad i högsta grad är av kommunen påverkbara faktorer.
- Omfördelningen inom LSS tar i för låg utsträckning hänsyn till kommuners effektivitet i utförandet av insatser.
- Systemet är, trots de förbättringar som föreslås i betänkandet, fortfarande för beroende av de enskilda kommunernas självrapporterade siffror. Detta gäller inte minst inom LSS och äldreomsorg.
- De förslag som berör riktade och generella statsbidrag når inte i tillräckligt hög utsträckning utredningens mål.

Slutligen menar kommunen att utjämnningssystemet bör premiera kommunalt självbestämmande, god kostnadseffektivitet och långsiktigt ansvarstagande.

De nu föreslagna förändringarna riskerar att göra motsatsen.

Kungsbacka kommun